

KULTUR OCH FÖRSVAR

Av professor *Herbert Tingsten*.

Sedan nära hundra-trettio år har vårt folk levat i fred. I det hela har denna långa fredstid också varit ett skede av inre och yttre lugn. Inga våldsamma omvälvningar ha skakat styrelsesätt och samhälle, endast under korta tider ha oron och konflikterna ute i världen hotat vår säkerhet och vårt oberoende. Den nationella enhet, som funnits sedan århundraden, har uteslutit planer på utvidgning och krigiska företag. Under kontakt och växelverkan med andra folk har en särpräglad odling bevarats och fortbildats. Den medborgerliga friheten, som efter äldre mönster stadfästes i 1809 års regeringsform, har steg för steg fullständigats. Traditioner av självstyrelse och folkligt deltagande i statsarbetet ha fullföljts i en genomförd demokrati, som fått kraft och liv genom fritt uppbyggda

och självständiga folkrörelser. Den sociala solidariteten har kommit till uttryck i lagar och organisationer, som syftat att ge bärgning och uppfostran åt alla. En andlig kultur, grundad på fred, tolerans och enskild lycka, har varit den insats, med vilken vi velat trygga vår plats bland nationerna.

Det har sedan århundraden diskuterats, om ett folk, som verkar för sådana ideal, har kraft att i hårda tider hävda och, om så fordras, med vapen försvara dem. Är icke kultur detsamma som förvekligande? Betyder icke den enskildes frihet i det inre brist på sammanhållning utåt? Medför icke folkstyrelsen med dess debatter, dess partisplit, dess hänsynstaganden, en oförmåga till handling: Kan den, som arbetar för fred, vara beredd för krig? En hög andlig

och materiell kultur försvagar, har man sagt, ägaren, samtidigt som den lockar erövraren. Den fasta vilja och den hårdhet, som ett krigiskt försvar kräver, skulle finnas blott hos dem, som ha föga att försvara.

Om denna tanke vore riktig, skulle allt, som vi kalla framsteg, inom sig bära fröet till undergång. Endast primitiviteten, våldet, den fanatiska obildningen och det hämningslösa tvånget skulle höra framtiden till. Frihetens kultur bleve aldrig mer än ett mellanspel på några årtionden, en tillfällig lyx betingad av en övergående konjunktur.

Så är det likväl icke. Historien visar att kulturstaten, lika väl som barbarsamhällen, kunnat förintas av övermäktiga motståndare. Men den visar också att en hög och på fredligt arbete inriktad odling kan förenas med försvarskraft och försvarsvilja. De till antalet underlägsna grekerna besegrade perserna, athenarna, som företredde friheten och bildningen, voro icke sämre soldater än de från barndomen i krigstukt uppfostrade spartanerna. De moderna kulturfolken ha otaliga gånger ådagalagt att deras överlägsenhet beror icke blott på teknik utan främst på tapperhet, uthållighet, kallblodighet och sammanhållning inför faran. Talet om fysisk och psykisk degeneration, om kulturen som förstörare av styrka och mod, hör till de lösa hypoteser, som för länge sedan förvandlats till vidskepelser.

Under den nuvarande världskrisen har vårt land lyckats bevara sin neutralitet; vårt folk har icke utsatts för tillnärmelsevis så svåra prövningar som de flesta andra folk. Men vad som hänt hos oss under dessa år utgör ett starkt bevis för den fria svenska kulturens hållfasthet. Partierna ha enats i en nationell samling, som framstått som en naturlig och nödvändig följd

av ett redan i väsentliga punkter uppnått samförstånd. En för krisen anpassad organisation har kunnat skapas, ingrepp i normalt gällande rättigheter ha kunnat genomföras under bevarande av det huvudsakliga i folkstyrelsen — de fria valen, den fria inre debatten, rättssäkerhet och likhet inför lagen. De stora offer, som måst göras och som fallit tyngst på de fattigare folkgrupperna, ha burits utan knot. Vi ha fått uppleva, att kärleken till fosterlandet blivit en mera omedelbar och medveten verklighet än under de lugna tiderna. Denna kärlek har säkerligen sin rot i en känsla för hembygden och det egna landet, som finnes oberoende av samhällsförhållanden och levnadsvillkor. Men det är romantik och sentimentalitet att förneka, att den stärkes och fördjupas genom andlig och materiell odling. Fosterlandet är för oss icke blott marken och människorna, språket och tradition, utan också folkstyrelse och kultur, frihet och säkerhet. Liksom de svenska bönderna en gång värjde landet för att bevara sin jord och sin trygghet under lagen, står nu efter en väldig ekonomisk och social omgestaltung folket redo att försvara ett fosterland, som bygger på fri och fredlig samverkan till allas bästa.

De förändringar, som vår verksamhet och vår inställning undergått under de senaste åren, innebära intet avståndstagande från tidigare strävanden. Inför kriget och, om vi anfallas, i kriget, är det för fredens ideal vi verka. Vi längta efter att med en energi och en samhörighetskänsla, som skärpts av anspänningen, fortsätta det arbete för kultur och välfärd, av vilket så mycket återstår. Och då nu de, som äga möjlighet härtill, uppmanas att spara till tecknandet av ett nytt lån för vårt nationella försvar, är det ytterst i den fredliga odlingens namn, som kallelsen utgår.